

O'zbekiston Respublikasi
Iqtisodiyot va moliya vazirining
2023-yil 10 -iyuldagi
129 -son buyrug'iga
4-ilova

**O'zbekiston Respublikasi Iqtisodiyot va moliya vazirligi tizimi
xodimlarini korrupsiyaga qarshi kurashish sohasida o'qitilishini
tashkil etish bo'yicha
YO'RIQNOMA**

1-bob. Umumiy qoidalar

1. Mazkur Yo'riqnoma Iqtisodiyot va moliya vazirligi markaziy apparati, vazirlikning hududiy bo'linmalari, vazirlik huzuridagi respublika ijro etuvchi hokimiyat organlari va tasarrufdagi tashkilotlar hamda ularning hududiy bo'linmalari (*keyingi o'rinlarda – vazirlik tizimi deb yuritiladi*) xodimlarini odob-axloq qoidalari va korrupsiyaga qarshi kurashish sohasida o'qitish tartibini belgilaydi.

2. Yo'riqnomaning maqsadi xodimlarda korrupsiyaning mohiyati, uning jamiyat hayotining turli sohalari, vazirlik funktsiya va tartib-taomillarida paydo bo'lish shakllari va o'ziga xos jihatlari, sabablari, ijtimoiy jihatdan xavfli va zararli oqibatlari to'g'risida umumiy tasavvurni shakllantirish, O'zbekiston Respublikasi qonunchiligi, Iqtisodiyot va moliya vazirligining Korrupsiyaga qarshi kurashish siyosati, belgilangan odob-axloq qoidalari va korrupsiyaga qarshi xulq-atvorning axloqiy qadriyatlari va boshqa ichki idoraviy hujjatlariga qat'iy va so'zsiz rioya qilishga asoslangan xulq-atvor modelini shakllantirishdan iborat.

3. Korrupsiyaga qarshi kurashish sohasida o'qitish (*keyingi o'rinlarda – o'qitish*) dasturlari va materiallari O'zbekiston Respublikasi qonunchiligi va ushbu Yo'riqnomaga muvofiq ishlab chiqiladi.

**2-bob. Odob-axloq qoidalari va korrupsiyaga qarshi kurashish
sohasida o'qitish tamoyillari**

4. Xodimlarni o'qitish quyidagi tamoyillarga asoslanadi:

amaliy jihatdan qulaylik – vazirlik tizimi xodimlarini o'qitish shakllari, usullari va materiallari amaliy ahamiyatga ega bo'lishi, real vaziyatlarga asoslanishi, shuningdek, xodimlar tomonidan olingan bilimlarni tushunish darajasi va ularni aniq amaliy vazifalarni hal etishda qo'llash imkoniyati nazorat qilinishini o'z ichiga olishi lozim;

differentiallangan yondashuv – vazirlik tizimida korrupsiyaga qarshi o‘qitish aniq funksiyalar va tartib-taomillardagi korrupsiyaviy xavf-xatar natijalarini hisobga oladi. Korrupsiyaviy xavf-xatarlarga eng ko‘p moyil bo‘lgan lavozimlarni egallab turgan xodimlar korrupsiyaga qarshi qo‘shimcha ravishda maxsus o‘qitiladi;

ketma-ketlik va tizimlilik – odob-axloq qoidalari va korrupsiyaga qarshi kurashish sohasidagi o‘quv materiallari, shuningdek, xodimlarni o‘qitish tartibi izchil va tuzilmaviy-mantiqiy tizimni ifodalaydi. O‘qitish umumiy tushunchalar va boshlang‘ichdan mukammalga va h.k. o‘tish asosida amalga oshiriladi;

xolislik va ilmiylik – odob-axloq qoidalari va korrupsiyaga qarshi kurashish sohasidagi o‘quv materiallarini tayyorlash uchun mas‘ul shaxslar ularning O‘zbekiston Respublikasi qonunchiligi talablari, xalqaro standartlar hamda xodimlarning odob-axloq qoidalariga rioya etishi bo‘yicha normalar hamda korrupsiyaga qarshi kurashish nazariyasi va amaliyotiga doir ilmiy tadqiqotlar natijalariga muvofiqligini ta‘minlaydi;

hammaboplik – o‘qitish vazirlik tizimi xodimlarining joriy bilimlari va ko‘nikmalarini hisobga olish, barcha xodimlar uchun tushunarli bo‘lgan o‘quv materiallarini shakllantirish;

o‘qitish usullari va shakllarini doimiy ravishda takomillashtirish – o‘quv materiallarini ishlab chiqish, o‘qitish, shuningdek, xodimlar tomonidan bilimlar o‘zlashtirilganini tekshirish vaqtida texnik va ilmiy taraqqiyotning innovatsion yutuqlaridan foydalanishga harakat qiladi.

3-bob. Vazirlik tizimida odob-axloq qoidalari va korrupsiyaga qarshi kurashish sohasida o‘qitishning ustuvor vazifalari

5. O‘qitish shakllari va usullarini aniqlashda, shuningdek, o‘quv materiallarini shakllantirishda mas‘ul shaxslar quyidagi ustuvor vazifalarga tayanishi lozim:

korrupsiya mohiyati, uning jamiyat hayotining turli sohalari, vazirlik funksiya va tartib-taomillarida paydo bo‘lish shakllari va o‘ziga xos jihatlari, sabablari, ijtimoiy jihatdan xavfli va zararli oqibatlari to‘g‘risida umumiy tasavvurni shakllantirish;

O‘zbekiston Respublikasi qonunchiligi, Iqtisodiyot va moliya vazirligining Korrupsiyaga qarshi kurashish siyosati, belgilangan odob-axloq qoidalari va korrupsiyaga qarshi xulq-atvorning axloqiy qadriyatlari va boshqa ichki idoraviy hujjatlariga qat‘iy va so‘zsiz rioya qilishga asoslangan xulq-atvor modelini shakllantirish;

vazirlik tizimi xodimlarini tizimda amal qiluvchi korrupsiyaga qarshi kurashish tamoyillari, talablari va tartib-taomillari bilan tanishtirish;

korrupsiyaviy xavf-xatarlarning kelib chiqishiga xizmat qiluvchi shart-sharoitlarni aniqlash va ularning oldini olish qobiliyatini shakllantirish, korrupsiyaviy xulq-atvor, odob-axloq qoidalari buzilishiga nisbatan toqatsizlikni namoyon etish.

4-bob. Vazirlik tizimida odob-axloq qoidalari va korrupsiyaga qarshi kurashish sohasida xodimlarga o'quv mashg'ulotlari rejasini ishlab chiqish va o'tkazishga mas'ul shaxslar

6. Korrupsiyaga qarshi kurashish va komplayens nazorati boshqarmasi xodimlarni korrupsiyaga qarshi kurashish sohasida o'qitish rejalarini tayyorlash, tegishli o'quv materiallarini ishlab chiqish, o'qitish, shuningdek, o'qitishni monitoring va nazorat qilish uchun mas'uldir.

7. Inson resurslarini rivojlantirish va boshqarish departamenti o'qitishga jalb qilingan xodimlar ishtirokini, o'qitish jarayonida intizomga rioya qilinishiga doir axborotlar yig'ilishini nazorat qiladi.

8. Tegishli tajribaga ega xalqaro yoki mahalliy tashkilotlar bilan tuzilgan shartnomalar (vazirlik tomonidan belgilangan tartibda) asosida o'quv materiallarini tayyorlash hamda mashg'ulotlar o'tish uchun uchinchi shaxs jalb qilinishi mumkin.

5-bob. Vazirlik tizimida odob-axloq qoidalari va korrupsiyaga qarshi kurashish sohasida o'qitish usullari va shakllari

9. O'qitish muddatlari va davriyligi Moliya organlari hamda byudjet tashkilotlarining moliya-hisob bo'linmalari xodimlarini tayyorlash va qayta tayyorlash o'quv markazi bilan hamkorlikda ishlab chiqiladigan quyidagi o'quv dasturlarini ko'zda tutishi lozim:

barcha xodimlar uchun odob-axloq qoidalari va korrupsiyaga qarshi kurashish sohasida umumiy o'qitish;

korrupsiyaviy xavf-xatarga eng ko'p moyil bo'lgan xodimlarni korrupsiyaga qarshi maxsus o'qitish;

korrupsiyaga qarshi kurashish tizimining amal qilishi va rivojlanishiga mas'ul bo'lgan xodimlarni alohida metodika asosida o'qitish.

10. Umumiy tarzda odob-axloq qoidalari va korrupsiyaga qarshi kurashish sohasida o'qitish barcha xodimlar uchun majburiy hisoblanadi.

11. Barcha xodimlar uchun korrupsiyaga qarshi umumiy o'qitish amaliy yo'naltirilgan bo'lishi va quyidagi yangi bilimlarga ega bo'lish yoki mavjud bilimlarni takrorlash imkoniyatini yaratishi lozim:

O'zbekiston Respublikasining korrupsiyaga qarshi qonunchiligi, vazirlik tizimining korrupsiyaga qarshi kurashish masalalari, jumladan, o'rnatilgan taqiqlar, cheklovlar, huquq va majburiyatlar, xizmat xulq-atvoriga qo'yilgan talablar, xodimlarning korrupsiyaviy harakatlari aniqlanganda harakatlar ketma-ketligiga doir ichki hujjatlarni bilish;

korrupsiyaga qarshi kurashish, manfaatlar to'qnashuvi va korrupsiyaga qarshi boshqa talablar sohasidagi huquqni qo'llash amaliyotiga doir bilimlar;

olingan bilimlarni qo'llash ko'nikmalari, jumladan, vazirlik tizimining turli faoliyat sohalaridagi korrupsiyaviy xavf-xatarlarni baholash qobiliyati, korrupsiyaga qarshi kurash choralari amaliyotga tatbiq eta olish.

Korrupsiyaga qarshi umumiy o'qitish materiallariga kiritish uchun mazkur Yo'riqnomaning ilovasida keltirilgan mavzulardan foydalanish tavsiya etiladi.

12. Vazirlik tizimi xodimlari korrupsiyaga qarshi o'qitish va xodimlarning odob-axloq qoidalari natijalari bo'yicha o'rganilgan materiallar qanchalik o'zlashtirilgani va tushunilganligi hamda olingan bilim va ko'nikmalarni amaliyotda qo'llash imkoniyatini tekshirishga qaratilgan test sinovlarini topshirishi lozim.

13. Xodimlar savollarning kamida 80 foiziga to'g'ri javob bergan taqdirda korrupsiyaga qarshi umumiy o'qitish va odob-axloq qoidalarini muvaffaqiyatli o'zlashtirgan hisoblanadi. Agar xodim savollarning 80 foizidan kamiga to'g'ri javob bergan bo'lsa, u takroriy test sinovlarini dastlabki testni topshirgan kundan boshlab 5 (besh) ish kuni ichida topshirishi shart.

14. Korrupsiyaviy xavf-xatarga eng ko'p moyil bo'lgan lavozimlar uchun korrupsiyaga qarshi maxsus o'qitish korrupsiyaga qarshi umumiy o'qitishdan mustaqil (qo'shimcha) ravishda o'tkaziladi.

15. Korrupsiyaviy xavf-xatarga eng ko'p moyil bo'lgan lavozimlar ro'yxati davlat organlari va tashkilotlari, ularning hududiy va tarkibiy bo'linmalarida korrupsiyaviy xavf-xatarlarni baholash uslubiyotiga muvofiq shakllantiriladi.

16. Korrupsiyaviy xavf-xatarga eng ko'p moyil bo'lgan lavozimlar uchun korrupsiyaga qarshi maxsus o'qitish quyidagilar to'g'risidagi ma'lumotni o'z ichiga olishi lozim:

korrupsiyaviy xavf-xatarga eng ko'p moyil bo'lgan aniq funktsiya va tartib-taomillardagi korrupsiyaviy xavf-xatarlarni aniqlash va minimallashtirish usullari;

korrupsiyaviy xavf-xatarga eng ko'p moyil bo'lgan aniq funktsiya va tartib-taomillardagi korrupsiyaning namoyon bo'lish shakllari va turlari;

uchinchi shaxslar bilan o'zaro aloqa qilishda korrupsiyaviy xavf-xatarga eng ko'p moyil bo'lgan aniq funktsiya va tartib-taomillarga xos bo'lgan korrupsiyaga qarshi talablar;

korrupsiyaviy xavf-xatarga eng ko'p moyil bo'lgan aniq funktsiyalarni amalga oshirishda qo'llaniladigan qo'shimcha talab va tartib-taomillarni o'z ichiga oluvchi ichki hujjatlar.

17. Vazirlik tizimida korrupsiyaga qarshi kurashish tizimining amal qilishi va rivojlanishi uchun mas'ul xodimlarni korrupsiyaga qarshi alohida metodika asosida o'qitish har yili kamida bir marta malaka oshirish shaklida (seminar, trening va boshqa) korrupsiyaga qarshi kurash sohasidagi ekspertlarni jalb qilish, shuningdek, bunday o'qitishlarga ixtisoslashgan vakolatli uchinchi shaxslar (tashkilotlar) tomonidan tashkil etiladigan treninglarda ishtirok etish orqali o'tkaziladi.

18. Vazirlik tizimida korrupsiyaga qarshi kurashish tizimining amal qilishi va rivojlanishi uchun mas'ul xodimlarni korrupsiyaga qarshi alohida metodika asosida o'qitish O'zbekiston Respublikasining korrupsiyaga qarshi kurashish bo'yicha qonunchiligidagi o'zgarishlar, korrupsiyaga qarshi tizimlarni shakllantirish va davlat organlarida korrupsiyaning oldini olish tadbirlarini amalga oshirish borasidagi ilg'or xalqaro metodikalarni o'rganishni o'z ichiga olishi lozim.

19. Ushbu Yo'riqnomaning 17-bandida ko'rsatib o'tilgan malaka oshirish va treninglardan o'tish yiliga kamida 10 (o'n) soatni o'z ichiga olishi lozim.

6-bob. Vazirlik tizimida odob-axloq qoidalari va korrupsiyaga qarshi kurashish sohasida o'qitish muddatlari va davriyligi

20. O'qitish O'zbekiston Respublikasi qonunchiligi, Iqtisodiyot va moliya vazirligining ichki hujjatlarida ko'zda tutilgan majburiy malaka oshirish, uchinchi shaxslar bilan qo'shma konferensiyalar, yig'ilishlar, simpoziumlar o'tkazilishidan qat'i nazar amalga oshiriladi.

21. Xodimlar odob-axloq qoidalari va korrupsiyaga qarshi kurash sohasida har yili kamida bir marta umumiy o'qitiladi.

22. Xodimlar quyidagi hollarda korrupsiyaga qarshi kurashish bo'yicha yiliga bir martadan ko'p o'qitiladi:

xodim korrupsiyaviy xavf-xatarga eng ko'p moyil bo'lgan lavozimni egallab turgan bo'lsa;

lavozimga tayinlanganda va rotatsiya qilinganda, agar shaxsning yangi lavozimi korrupsiyaviy xavf-xatarga eng ko'p moyil bo'lgan lavozimlar ro'yxatiga kirs;

tashkilotda korrupsiyaviy harakatlar bilan bog'liq holatlar aniqlanganda yoki amalga oshirilayotgan funktsiya tartib-taomilning korrupsiyaviy xavf-xatar darajasi ortganda;

vazirlik rahbariyati topshirig'iga muvofiq.

23. Ishga qabul qilingan yoki yangi lavozimga o'tkazilgan xodimlar ishga kirgan yoki yangi lavozimga o'tgan vaqtdan boshlab 30 kun ichida odob-axloq qoidalari va korrupsiyaga qarshi kurash sohasida umumiy o'qitilishi shart.

O'quv sanasini belgilashda odob-axloq qoidalari va korrupsiyaga qarshi kurash sohasida o'qitishning tasdiqlangan yillik jadvali, guruhda bo'sh o'rinlar borligi (kunduzgi o'quv shakli uchun) va mazkur bobning 21-, 22-bandlarida ko'zda tutilgan o'qitish muddatlari va davriyligiga amal qilish zarurati hisobga olinadi.

24. Xodim korrupsiyaviy xavf-xatarga eng ko'p moyil bo'lgan lavozimni egallagan yoki xodim shunday lavozimga tayinlanganda korrupsiyaga qarshi kurash sohasida maxsus o'qitish yillik jadvalda belgilangan muddatlarda amalga oshiriladi.

25. Inson resurslarini rivojlantirish va boshqarish departamenti har yil uchun o'qitish jadvalini yil boshlanguniga qadar tuzadi va Moliya organlari hamda byudjet tashkilotlarining moliya-hisob bo'linmalari xodimlarini tayyorlash va qayta tayyorlash o'quv markazi rahbariyati bilan kelishilgan holda tasdiqlash uchun Iqtisodiyot va moliya vaziriga taqdim etadi.

O'qitish jadvalini tuzishda xodimlar tomonidan oldingi o'qitish muddatlari hisobga olinadi. O'qitish muddati 5 (besh) ish kunidan oshmasligi lozim.

O'qitish jadvalida o'qitish kursi nomi, sanasi hamda o'qitishga tayinlangan lavozimlar ko'rsatiladi.

Tasdiqlangan jadvalga muvofiq Inson resurslarini rivojlantirish va boshqarish departamentining mas'ul xodimlari o'qish boshlanishidan 10 (o'n) ish kuni oldin xodimlarni xabardor qiladi. Belgilangan muddatda o'qish imkoniyati bo'lmasa (kunduzgi o'quv shakli uchun, masalan, yuqori mavsumiy yuklama, kasallik varaqasi, rejalashtirilgan ta'til singari asosli sabablar) xodim o'qish boshlanishidan 5 (besh) ish kunidan avval o'qishni boshqa sanaga ko'chirish maqsadida Inson resurslarini rivojlantirish va boshqarish departamentini ogohlantirib qo'yishi lozim.

7-bob. Vazirlik tizimida odob-axloq qoidalari va korrupsiyaga qarshi kurashish sohasida o'qitish intizomini nazorat qilish va hujjatlarni saqlash

26. Inson resurslarini rivojlantirish va boshqarish departamenti vazirlik tizimi xodimlarining odob-axloq qoidalari va korrupsiyaga qarshi kurash sohasida o'qitilishiga doir ma'lumotlarni yig'ib boradi va ularni har chorakda Korrupsiyaga qarshi kurashish va komplayens nazorati boshqarmasiga taqdim etadi.

Korrupsiyaga qarshi kurashish va komplayens nazorati boshqarmasi olingan ma'lumotlarni tahlil qiladi (jumladan, o'quv intizomi, xodimlar uchun qiyinchilik tug'dirayotgan mavzular va test savollari) va tahlil natijalarini korrupsiyaga qarshi tizimning amal qilishi va rivojlanishi masalalari bo'yicha doimiy hisobotlarga kiritilishini ta'minlaydi.

27. Xodim dars mashg'ulotlari va test sinovlarida sababsiz ishtirok etmagan taqdirda, Inson resurslarini rivojlantirish va boshqarish departamenti ushbu xodimning rahbarini xodimga nisbatan tegishli qaror qabul qilish maqsadida ogohlantiradi.

28. O'qitish jadvali, yo'qlama varaqalari, test natijalari, xodim o'qiganligini tasdiqlovchi boshqa hujjatlar Inson resurslarini rivojlantirish va boshqarish departamentida 3 (uch) yil davomida saqlanadi.

8-bob. Yakuniy qoidalar

29. Ushbu Yo'riqnoma O'zbekiston Respublikasi qonunchiligi, Iqtisodiyot va moliya vazirligining ichki hujjatlariga o'zgartirish kiritilganda, korrupsiyaga qarshi o'qitishni tashkil etish sohasidagi ilg'or xalqaro amaliyot o'zgargan taqdirda, qayta ko'rib chiqiladi.

Korrupsiyaga qarshi kurashish va komplayens nazorati boshqarmasi mazkur Yo'riqnoma o'z vaqtida o'zgartirish kiritish uchun mas'ul hisoblanadi.

30. Xodimlar egallab turgan lavozimi va xizmat vakolatlaridan qat'i nazar mazkur Yo'riqnomaning tamoyillari va talablariga rioya qilish uchun shaxsan javobgar hisoblanadi.

O'zbekiston Respublikasi Iqtisodiyot va moliya
vazirligi tizimi xodimlarini korrupsiyaga qarshi
kurashish sohasida o'qitilishini tashkil etish bo'yicha
yo'riqnomaga
ilova

**Xodimlarni korrupsiyaga qarshi kurashish sohasida umumiy o'qitishning
NAMUNAVIY MAVZULARI**

Mavzu	Komponentlar
Korrupsiyaning tabiati	Korrupsiya tushunchasi, uning shakllari va sabablari; Korrupsiyaning ijtimoiy-huquqiy hodisa sifatidagi mazmuni; Jamiyatda korrupsiyaga munosabat.
Korrupsiyaga qarshi kurashishning huquqiy asoslari	Korrupsiyaga qarshi kurashish sohasidagi qonunchilik; Korrupsiyaga qarshi kurashishga doir ichki hujjatlar; Korrupsiyaga qarshi kurashish bo'yicha xalqaro amaliyot.
Tashkilotda korrupsiyaga qarshi kurashish usullari	Iqtisodiyot va moliya vazirligining korrupsiyaga qarshi kurashish siyosati; Korrupsiyaga qarshi kurashish tizimi, elementlari, shuningdek, muhim chora-tadbirlar sharhi; Manfaatlar to'qnashuvining oldini olish, aniqlash va tartibga solish; Korrupsiyaga qarshi kurashish sohasidagi xodimlar va tarkibiy bo'linmalarning majburiyat va vakolatlari; Ma'muriy tartib-taomillar va reglamentlardan foydalanish. Ma'muriy to'siq va byurokratiyani bartaraf etish; Korrupsiyaviy harakatlar, ularni sodir etish xavfi yuzaga kelgan vaqtdagi harakatlar; Korrupsiyaviy harakatlar to'g'risida xabar berish (xabarlarni uzatish kanallari, xabarlar mazmuniga doir yo'riqnomalar, xabarlarni ko'rib chiqish tamoyillari).

Mavzu	Komponentlar
Korrupsiyaviy xavf-xatarlar va tipik korrupsiyaviy harakatlar	Iqtisodiyot va moliya vazirligi tizimida xavf-xatarlar va korrupsiyaviy harakatlarning asosiy turlari; Nazorat-ruxsat berish funksiyalari va tartib-taomillari doirasidagi korrupsiyaviy xavf-xatarlar; Sovg'alar va ishbilarmonlik mehmondo'stligi belgilarini berish va olishdagi korrupsiyaviy xavf-xatarlar; Fuqarolar, kontragentlar va uchinchi shaxslar bilan o'zaro aloqalar bilan bog'liq korrupsiyaviy xavf-xatarlar; Xodimlarni tanlab olish va ishga qabul qilishdagi korrupsiyaviy xavf-xatarlar; Xaridlarni amalga oshirish bilan bog'liq korrupsiyaviy xavf-xatarlar; Turli xizmat turlari, funksiyalar uchun litsenziya berish, shuningdek, litsenziya bitimlari talablari va shartlarini bajarish ustidan nazorat bilan bog'liq korrupsiyaviy xavf-xatarlar; Binolarni ijaraga berish bilan bog'liq korrupsiyaviy xavf-xatarlar; O'zaro hamkorlik va tasarrufiy tashkilotlar faoliyatini muvofiqlashtirish bilan bog'liq korrupsiyaviy xavf-xatarlar; Tanlovlar bilan bog'liq korrupsiyaviy xavf-xatarlar; Turli hujjat turlari ekspertizasini o'tkazish, shuningdek, ular ijrosini nazorat qilish bilan bog'liq korrupsiyaviy xavf-xatarlar; Davlat nazoratini amalga oshirish bilan bog'liq korrupsiyaviy xavf-xatarlar; Tashkilot faoliyatidagi boshqa xavf-xatarlar.
Korrupsiyaviy harakatlar uchun javobgarlik	Korrupsiyaviy harakatlar uchun intizomiy javobgarlik; Korrupsiyaviy harakatlar uchun jinoiy javobgarlik; O'zbekiston Respublikasining korrupsiyaviy harakatlarga doir ishlari bo'yicha sud amaliyoti sharhi.
Korrupsiyaga qarshi kurashishda fuqarolik jamiyatining roli	Jamoatchilik nazorati korrupsiyaga qarshi kurashish vositasi sifatida; Fuqarolarning huquqiy madaniyatini oshirish; Korrupsiyaga qarshi jamoatchilik fikri va xulq-atvorini shakllantirish; Iqtisodiyot va moliya vazirligining fuqarolik jamiyati institutlari bilan o'zaro hamkorligi.